

Akademisyenlerin Genel Öz-Yeterlik İnançları: AİBÜ Eğitim Fakültesi Örneği

Academicians' General Self Efficacy Beliefs: AIBU Faculty of Education Case

İbrahim Uysal¹

Özet: Bu çalışmanın amacı akademisyenlerin genel öz-yeterlik inançlarını akademik ünvan, cinsiyet ve bölüm değişkenlerine göre incelemektir. İlişkisel tarama modelinin kullanıldığı bu çalışmada, araştırma grubunu Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesinde görev yapan 80 akademisyen oluşturmaktadır. Çalışmada veri toplama aracı olarak Shwarzer ve Jerusalem (1995) tarafından geliştirilen ve Aypay (2010) tarafından Türk kültürüne uyarlanan Genel Öz Yeterlik Ölçeği (GÖYÖ) kullanılmıştır. Nicel veriler 2012-2013 öğretim yılı güz döneminde toplanmıştır. Verilerin analizinde bağımsız örneklem için t testi ve Kruskal Wallis H-Testi kullanılmıştır. Araştırma sonucunda akademisyenlerin genel öz-yeterlilik inancının cinsiyet, bölüm ve ünvan değişkenleri açısından farklılık göstermediği belirlenmiştir.

Anahtar sözcükler: akademisyen, genel öz-yeterlik, öz-yeterlik inancı

Abstract: The purpose of this study is to investigate general self efficacy beliefs of academicians according to the variables of department, gender and affiliations. In this study correlational survey model was used. The research group consisted of 80 academicians working at the Faculty of Education of Abant Izzet Baysal University. In this study, the data was collected through the use of General Self Efficacy scale developed by Shwarzer and Jerusalem (1995), which was adapted into Turkish culture by Aypay (2010). The quantitative data were collected in the fall semester of 2012-2013 academic year. Independent Samples T Test and Kruskal Wallis H - Test were used for the analysis of the data. The results revealed no significant differences in academicians' general self efficacy beliefs with respect to their departments, gender and affiliations.

Keywords: academician, general self-efficacy, self-efficacy belief

GİRİŞ

Son yirmi yılda öz-yeterlik eğitim, psikoloji ve örgütsel bilim alanlarında yaygın olarak çalışılan bir konu haline gelmiştir (Scherbaum, Cohen-Charash & Kern, 2006). Bandura (1977)'nin öz-yeterlik kavramına ilk olarak sosyal öğrenme kuramı içerisinde yer verdiği görülmektedir. Sosyal öğrenme kuramına göre insan davranışları ve motivasyonu yoğun bir sağduyu ile düzenlenir ve bunun sonucu olarak öz yeterlik insan davranışlarını düzenleyen birincil faktör olarak belirtilmektedir (Luszczynska, Scholz & Schwarzer, 2005).

Bandura (1997) öz-yeterliği “bireyin, belli bir performansı göstermek için gerekli etkinlikleri organize edip, başarılı olarak yapma kapasitesi hakkında kendine ilişkin yargısı” olarak tanımlamaktadır. Luszczynska, Scholz ve Schwarzer (2005) ise öz-yeterliği “insanların istenen bir sonuca ulaşmada belli bir durumda sergileyecekleri yeteneklerine olan inancıdır” şeklinde tanımlamaktadır. Yıldırım ve İlhan (2010)'a göre öz-yeterlilik kavramı “bir eylemin planlanması, gerekli becerilerin farkında olunması ve örgütlenmesi, zorluklarla birlikte elde edilecek kazançların gözden geçirilmesi sonucunda oluşan güdülenme düzeyi” gibi öğeleri içerir.

Bandura (1977)'nin davranış sonundaki beklentiye yeterlik beklentisinden ayırdığı ve yeterlik inancının güçlüklerle baş etmedeki öneminden bahsettiği görülmektedir (Aypay, 2010). Öz-yeterlik inancını artıran kaynaklar incelendiğinde başarılı deneyimler, olumlu dönütler, pozitiflik gibi kavramlar göze çarpmaktadır. Güçlü bir öz-yeterlilik başarı ve iyilik halinin oluşmasını ve en önemlisi

¹ Arş.Gör., Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme Anabilim Dalı, ibrahimuysal06@gmail.com

kişisel gelişimi ve becerilerin çeşitlenmesini sağlamaktadır. Öz-yeterliği yüksek olan bir kişi başarısızlık durumunu doğrudan kendine mal etmeyip yanlış yol ve strateji izlediğini düşünmekte ve çabuk bir şekilde toparlanıp başarıya odaklanabilmektedir (Bandura, 1977; Yıldırım ve İlhan, 2010).

Bu çalışmada öğretmen yetiştiren kurumlarda görev yapan akademisyenlerin genel öz-yeterliklerinin araştırılmasının nedeni öz-yeterliği yüksek akademisyenlerin öz-yeterliği yüksek öğretmen adayları yetiştireceği düşüncesidir. Öğretmenlerin toplumu ve geleceği şekillendirdiği düşünüldüğünde, öğretmenleri yetiştiren akademisyenlerin sorunlarla baş edebilecek, başarısızlıklar karşısında yılmayacak bireyler yetiştirmesinin gerekliliği görülmektedir. Bu ise ancak genel öz-yeterliği yüksek bir akademisyenin model olmasıyla ve doğru bir birey yetiştirme politikası izlemesiyle gerçekleşebilir.

Konu alanı ile ilgili literatür (Aypay, 2010; Scherbaum, Cohen-Charash ve Kern, 2006) incelendiğinde öz-yeterliğin baş etme davranışının oluşumunda, sürdürülmesinde, çaba harcanmasında, genellenmesinde ve kalıcılığının sağlanmasında etkili olduğunu söylemek mümkündür (Aypay, 2010). Her ne kadar Bandura (1977); öz-yeterliği bireyin kendi yeteneğine yönelik algı durumu olarak tanımlasa da öz-değerlendirme yeteneğinin genellenebileceğini belirttiği görülmektedir (Bandura, 1997; Ekici, 2008). Bu anlayışın da etkisiyle son yıllarda öz-yeterlikten yeni bir kavram olan genel öz-yeterlik kavramının türetildiği gözlenmektedir (Aypay, 2010; Scherbaum, Cohen-Charash ve Kern, 2006). Konu ile ilgili araştırmalar incelendiğinde, genel öz-yeterliğin bireylerin geniş çaplı ve istikrarlı bir biçimde stres yaratan durumlarla başa çıkmadaki yetkinliği ile ilişkili olduğu görülmektedir (Luszczynska, Scholz & Schwarzer, 2005; Tong ve Shanggui, 2004). Ayrıca genel öz-yeterlik kavramının zihinsel ve psikolojik sağlıkla alakalı olduğunu söylemek mümkündür (Tong ve Shanggui, 2004). Çalışmalar çeşitli durumlar karşısında (kansere mücadele gibi) bireylerin yargılarının işleyişinin genel öz-yeterlikle bağlantısının olduğunu göstermektedir (Luszczynska, Scholz & Schwarzer, 2005). Konu alanı ile ilgili olarak araştırmacı tarafından yapılan literatür taraması sonucunda, genel öz-yeterlik ile ilgili çalışmaların lisans ve lisansüstü öğrencileri (Aypay, 2010), okul yöneticileri (Okutan ve Kahveci, 2012), 18 yaş üstü ve en az 5 yıllık eğitime sahip bireyler (Yıldırım ve İlhan, 2010), üniversite öğrencileri (Smith, Kass, Rotunda & Schneider, 2006), farklı psikolojik durumdaki bireyler (Rimm ve Jarusalem, 1999) ile ilgili olduğu görülmektedir.

Yukarıdaki araştırma bulguları dikkate alınarak akademisyenlerin genel öz-yeterlik inançlarının belirlenmesi ve genel öz-yeterliğin cinsiyet, unvan ve bölüme göre farklılık gösterip göstermediğinin belirlenmesi amaçlanmıştır. Bu amaçlar doğrultusunda aşağıdaki sorulara yanıt aranmaktadır.

1. Akademisyenlerin genel öz-yeterlik inançları hangi seviyededir?
2. Akademisyenlerin Genel Öz-Yeterlik İnançları cinsiyete, bölüme ve akademik ünvana göre farklılık göstermekte midir?

YÖNTEM

Araştırmanın Modeli

Bu çalışmada akademisyenlerin genel öz-yeterlik inançlarını belirlemek için betimsel yöntem kullanılmıştır. Betimsel yöntem verilen bir durumu olabildiğince tam ve dikkatli bir biçimde tanımlamaya çalışır (Büyüköztürk, Çakmak, Akgün, Karadeniz ve Demirel, 2011). Frankel, Wallen ve Hyun (2011) betimsel yöntem içerisinde yer alan tarama araştırmalarına büyük bir topluluğun parçası olan bir grubun, kişilik veya bazı görüşlerini (yeterlik, fikir, tutum, inanç ve bilgi birikimi gibi) açıklamak için bir grup insandan bilgi toplandığında, bilgiyi elde etmede ana yol çalışma verilerini oluşturan grup üyelerinin sorulara verdikleri cevaplar olduğunda ve bilgi evrenin tüm üyeleri yerine

onu temsil eden bir örneklemden toplandığında başvurulduğunu belirtmektedirler. Akademisyenlerin genel öz-yeterlik inançları bir grup insandan bilgi toplanarak incelendiğinden çalışma tarama modeliyle desenlenmiştir. Çeşitli değişkenlere göre genel öz-yeterlik incelendiği için ise ilişkisel tarama modeli kullanımı uygun görülmüştür.

2.2. Araştırmanın Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu 2012-2013 öğretim yılı güz döneminde Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesinde görev yapmakta olan akademisyenler (n=80) oluşturmaktadır. Çalışma grubunu oluşturan akademisyenlerin cinsiyete göre dağılımları incelendiğinde %45'inin (n=36) kadın ve %55'inin (n=44) erkek olduğu görülmektedir. Bölüm değişkeni açısından bakıldığında %30'unun (n=24) eğitim bilimleri, %52,5'inin (n=42) ilköğretim, %11,3'ünün (n=9) güzel sanatlar ve %6,3'ünün (n=5) özel eğitim bölümünde olduğu anlaşılmaktadır. Ayrıca unvanları incelendiğinde %7,5'inin (n=6) profesör, %18,8'inin (n=18) doçent, %37,5'inin (n=30) yardımcı doçent, %28,8'inin (n=23) araştırma görevlisi ve %7,5'inin (n=6) öğretim görevlisi olduğu görülmektedir.

Tablo 1: Çalışma Grubuna İlişkin Betimsel İstatistikler

Değişkenler	Kategoriler	N	%
Cinsiyet	Kadın	36	45
	Erkek	44	55
Bölüm	Eğitim Bilimleri	24	30
	İlköğretim	42	52.5
	Özel Eğitim	9	11.3
	Güzel Sanatlar Eğitimi	5	6.3
Unvan	Profesör	6	7.5
	Doçent	15	18.8
	Yardımcı Doçent	30	37.5
	Araştırma Görevlisi	23	28.8
	Öğretim Görevlisi	6	7.5
Toplam		80	100

2.3. Veri Toplama Araçları

Araştırmanın veri toplama aracı Schwarzer ve Jerusalem' in (1995) geliştirdikleri, Aypay (2010) tarafından Türkçe' ye uyarlanan ve 25'ten fazla dile uyarlaması yapılan Genel Öz Yeterlik Ölçeğidir.

Genel Öz-Yeterlik Ölçeği

Schwarzer ve Jarusalem tarafından 1979 yılında Almanya'da geliştirilen Genel Öz-Yeterlik Ölçeği ilk olarak 20 madde olarak hazırlanmıştır. 1981 yılında yapılan düzeltmelerle 10 maddeye indirilen ölçek 1995 yılında son haline getirilmiştir. İngilizce de dâhil olmak üzere 28 dile çevirisi yapılan ölçeğin birçok araştırmacı tarafından öncelikli olarak kullanıldığı bilinmektedir.

Ölçek değişik çevrelerin yeni ve zor görevlerle başa çıkma yeterliliği inancını test etmektedir. Tamamı pozitif ve 10 maddeden oluşan ölçek tamamen yanlış ve tamamen doğru noktalarıyla sınırlanan 4'lü likert tipinde hazırlanmıştır. Örneğin bir madde "Önüme çıkan zorluk ne olursa olsun, üstesinden gelebilirim." dir. Ölçek iç tutarlılığı tüm ülkeler üzerinde yapılan çalışmayla $\alpha=.86$ olarak belirlenmiştir. Maddelerde yüksek puan almak yüksek seviyedeki genel öz-yeterliğe işaret etmektedir.

Kaiser-Guttman tarafından yapılan incelemede öz değer ölçütü ve çizgi grafiği sonuçları neredeyse tüm ülkeler için tek faktörlü çözüme işaret etmiştir. Daha sonra doğrulayıcı faktör analizi uygulanarak tek faktörlü ve iki faktörlü çözümler test edilmiştir. Analiz sonucunda iki faktörlü çözüm reddedilmiştir (Aypay, 2010; Scherbaum, Cohen-Charash & Kern, 2006; Scholz, Dona, Sud & Schwarzer, 2002). Rimm ve Jarusalem (1999) tarafından 670 katılımcıyla yapılan çalışmanın geçerlik bulguları, tek bir faktörün olduğunu bunun da değişkenliğin %46' sını açıkladığını göstermiştir. Güvenirlik sonuçları için yapılan analizde ise alfa değeri .87 olarak gözlenmiştir. Scholz, Dona, Sud ve Schwarzer (2002) yaptıkları geçerlik ve güvenirlik çalışmasında alfa değerini .86 olarak bulmuştur. Geçerliği incelemek için yaptıkları faktör analizinde de tek bir faktörün bulunduğu sonucunda ulaşmışlardır.

Aypay (2010) tarafından geçerlik ve güvenirlik çalışmaları yapılarak Türk kültürüne uyarlanan ölçekte üç farklı üniversiteden toplam 693 öğrenci üzerinde çalışılmıştır. Çeviri-tekrar çeviri tekniği ile Türk kültürüne uyarlanması yapılan ölçeğin yapı geçerliği için Temel Bileşenler Analizi ve Varimax Döndürme teknikleri kullanılmıştır. Bileşen analizi sonucu, özdeğerleri 1'den büyük iki bileşenli bir yapı ortaya çıkmıştır. Çaba ve direnç, yetenek ve güven alt boyutlarına sahip 4'lü likert tipindeki (tamamen yanlış=1 - tamamen doğru=4) ölçeğin ölçüt geçerliği için Stresle Başa Çıkma Ölçeği ve Rosenberg Öz-Saygı Ölçeği kullanılmıştır. Ölçek bileşenleri için Alfa iç tutarlılık katsayıları ilk bileşen için .79 ve ikinci bileşen için .63 bulunmuştur. Toplamda hesaplanan Alfa katsayısı ise .83'tür. Ölçeğin test-tekrar test güvenirlik katsayısı için bulunan korelasyon katsayısı yüksek düzeyde ve anlamlı bir ilişki olduğunu göstermektedir ($r=.80, p<.001$)'dir (Aypay, 2010).

Bu çalışmada 4'lü likert tipinde olan ve 10 olumlu maddeden oluşan genel öz-yeterlik ölçeği akademisyenlere araştırmacı tarafından uygulanmış ve bu veriler üzerinden geçerlik ve güvenirlik hesaplamaları yapılarak ölçeğin geçerlik ve güvenirliği kontrol edilmiştir. Geçerliği belirlemek üzere yapılan faktör analizi sonucunda ölçeğin tek bir boyuttan oluştuğu ve bu boyutun bireylerdeki değişimin %46'luk kısmını açıkladığı sonucuna ulaşılmıştır. Güvenirlik için yapılan hesaplamada alfa değeri .86 olarak bulunmuş ve bu da ölçeğin güvenilir olduğunu göstermiştir.

2.4. Verilerin Analizi

Araştırma verilerinin elde edilme aşamasında 10 maddeden oluşan genel öz-yeterlik ölçeği araştırmacı tarafından akademisyenlere uygulanmış ve sonuçlar SPSS 17.0 programı kullanılarak analiz edilmiştir. Akademisyenlerin genel öz-yeterliği ile cinsiyet, ünvan ve bölüm değişkenleri arasındaki ilişkiyi belirlemek üzere bağımsız örneklem için t testi ve Kruskal Wallis H-Testi kullanılmıştır. İstatistiksel anlamlılığı test ederken %5' lik hata payı göz ardı edilmiştir.

Tablo 2: Maddele İlişkin Faktör Yükleri

Maddeler	Faktör Yükleri
1. Yeterince çaba harcarsam, zor sorunları çözenin bir yolunu daima bulabilirim.	.473
2. Bana karşı çıktığımda, istediğimi elde etmemi sağlayacak bir yol ve yöntem bulabilirim.	.183
3. Amaçlarıma bağlı kalmak ve bunları gerçekleştirmek benim için kolaydır.	.625
4. Beklenmedik olaylarla etkili bir biçimde başa çıkabileceğime inanıyorum.	.474
5. Yeteneklerim sayesinde beklenmedik durumlarla nasıl baş edebileceğimi biliyorum.	.498
6. Gerekli çabayı gösterirsem, birçok sorunu çözebilirim.	.544
7. Baş etme gücüme güvendiğim için zorluklarla karşılaştığımda, genellikle birkaç çözüm yolu bulabilirim.	.387
8. Bir sorunla karşılaştığımda, genellikle birkaç çözüm yolu bulabilirim.	.525
9. Başım dertte olduğunda, genellikle bir çözüm düşünebilirim.	.431
10. Önüme çıkan zorluk ne olursa olsun, üstesinden gelebilirim.	.490

BULGULAR

Bu bölümde akademisyenlere uygulanan Genel Öz-Yeterlik Ölçeği'nden elde edilen veriler üzerinde yapılan istatistiksel işlemler gösterilmiştir. Araştırma alt amaçlarına ilişkin olarak ilişkisiz örneklem için t testi ve Kruskal Wallis H – Testi kullanılarak 4 analiz yapılmıştır.

a) Akademisyenlerin genel öz-yeterlik inançları hangi seviyededir?

Akademisyenlerin genel öz-yeterlik inançlarına yönelik betimsel istatistikler Tablo 3’de sunulmuştur.

Tablo 3: Akademisyenlerin Genel Öz-Yeterliğine İlişkin Betimsel İstatistikler

$\bar{X}$	ss	Maksimum	Minumum
32.65	4.58	40	18

Tablo 3’de akademisyenlerin genel öz-yeterlik sonuçları incelendiğinde 10-40 puan aralığına sahip ölçekte ortalamalarının $\bar{X}=32,65$ olduğu görülmektedir. Bu sonuca göre akademisyenlerin genel öz-yeterlik algıları yüksektir. Analizde ölçekten alınan maksimum değer 40 ve minumum değer 18 olduğu bulunmuştur.

b) Akademisyenlerin genel öz-yeterlik inançları cinsiyete göre farklılık göstermekte midir?

Cinsiyete göre genel öz-yeterlik ölçeğinden alınan puanlar bağımsız örneklem için t testi kullanılarak incelenmiş ve analiz sonuçları Tablo 4’te gösterilmiştir.

Tablo 4: Cinsiyete Göre Genel Öz-Yeterliğe İlişkin t Testi Sonuçları

	N	$\bar{X}$	t	sd	p
Kadın	36	31.92	1.302	78	0.197
Erkek	44	33.25			

Tablo 4’te akademisyenlerin cinsiyete göre öz-yeterlik algıları incelendiğinde erkek akademisyenlerin öz-yeterlik inançları ile kadın akademisyenlerin öz-yeterlik inançları arasında anlamlı fark bulunmamıştır ($t(78)=1,302$, $p=0.197>.05$). Yapılan analiz erkek akademisyenlerin öz-yeterlik inançlarının ($\bar{X}= 33,25$), kadın akademisyenlerin öz-yeterlik inançlarından ($\bar{X}=31,92$) fazla olduğunu göstermektedir.

c) Akademisyenlerin genel öz-yeterlik inançları bölüme göre farklılık göstermekte midir?

Akademisyenlerin çalıştıkları bölüme göre genel öz-yeterlik inançları, normal dağılım şartı sağlanmadığı için Kruskal Wallis H testi kullanılarak incelenmiş ve sonuçlar Tablo 5’te gösterilmiştir.

Tablo 5: Bölüme Göre Genel Öz-Yeterliğe İlişkin Kruskal Wallis H Testi Sonuçları

Bölüm	N	Sıra Ortalaması	sd	X2	p	Anlamlı Fark
Eğitim Bilimleri	24	41.58	3	1.217	0.749	-
İlköğretim	42	38.13				
Özel Eğitim	9	46.11				
Güzel Sanatlar Eğitimi	5	45.1				

Tablo 5 incelendiğinde akademisyenlerin genel öz-yeterlik inancının bölüme göre anlamlı bir şekilde farklılaşmadığı görülmektedir, $X^2(sd=3, n=80)=1,217$, $p>.05$. Grupların sıra ortalamaları

dikkate alındığında, en yüksek sıra ortalamasına özel eğitim bölümünün sahip olduğu, bunu güzel sanatlar eğitimi bölümü ve eğitim bilimleri bölümünün izlediği görülmektedir.

d) Akademisyenlerin genel öz-yeterlik inançları unvana göre farklılık göstermekte midir?

Unvana göre genel öz-yeterlik inancı gruplar normal dağılım şartını sağlamadığı için Kruskal Wallis H Testi ile incelenmiştir. Tablo 6'da unvana göre öz-yeterlik analiz sonuçları gösterilmiştir.

Tablo 6: Unvana Göre Genel Öz-Yeterliğe İlişkin Kruskal Wallis H Testi Sonuçları

Unvan	N	Sıra Ortalaması	sd	X ²	p	Anlamlı Fark
Profesör	6	40.92				
Doçent	15	51.27				
Yardımcı Doçent	30	40.98	4	5.343	0.254	-
Araştırma Görevlisi	23	33.91				
Öğretim Görevlisi	6	36				

Tablo 6 incelendiğinde akademisyenlerin genel öz-yeterlik inancının unvana göre anlamlı şekilde farklılaşmadığı görülmektedir, $X^2(sd=4, n=80)=5,343, p>.05$. Grupların sıra ortalamaları dikkate alındığında, en yüksek sıra ortalamasına doçentlerin sahip olduğu, bunu yardımcı doçent ve profesörlerin izlediği görülmektedir.

TARTIŞMA ve SONUÇ

Araştırma sonuçlarına göre akademisyenlerin genel öz-yeterliğinin cinsiyete göre değişmediğini görülürken literatürdeki diğer çalışmalar (Aypay, 2010; Scholz, Dona, Sud ve Schwarzer, 2002; Rimm ve Jerusalem, 1999) cinsiyetin genel öz-yeterlik inancına etki ettiğini göstermektedir. Bu çalışmada akademisyenlerin genel öz-yeterliğinde cinsiyetin etkili olmaması akademisyenlerin örgüt kültüründe çatışma yöntemlerini (Mirzeoğlu, 2005) benimsemesinden kaynaklanıyor olabilir.

Araştırmada akademisyenlerin genel öz-yeterlik puanlarının yüksek olduğunu bulunmuştur. Benzer şekilde Okutan ve Kahveci (2012) tarafından İlköğretim Okul Müdürlerinin Genel Öz Yeterlik İnançlarının incelenmesi amacıyla yapılan çalışmada da yüksek genel öz-yeterlik puanlarına rastlanmıştır. Her ne kadar bu araştırmadan elde edilen bulgularla Okutan ve Kahveci (2012) tarafından bulunan bulgular arasında bir benzerlik bulunmasa da her iki araştırmada da genel öz-yeterlik inançlarının yüksek olmasının düşündürücü olduğunu söylemek mümkündür. Bu durum okul yöneticilerinin (Sağnak, 2005) ve akademisyenlerin iş doyumunun (Dorsan, 2007) yüksek olmasından kaynaklanıyor olabilir.

Unvan, bölüm ve cinsiyetin genel öz-yeterliğe anlamlı bir etkisinin olup olmadığını belirlemek üzere yapılan analizler sonucunda değişkenlere ilişkin anlamlı bir farkın olmadığı ortaya çıkmıştır. Yapılan analizlerde Eğitim Bilimleri Bölümü, İlköğretim Bölümü, Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü ve Özel Eğitim Bölümünün sıra ortalamaları incelendiğinde en yüksek ortalamaya Özel Eğitim Bölümünün sahip olduğu ve bunu Eğitim Bilimleri Bölümü ve Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümünün izlediği görülmüştür. Özel Eğitim Bölümünün en yüksek sıra ortalamasına sahip olmasında bu alandaki akademisyenlerin özel eğitime gereksinim duyan bireylerle bireysel olarak ilgilenmeleri etkili olmuş olabilir. Ayrıca Profesör, Doçent, Yardımcı Doçent, Araştırma Görevlisi ve Öğretim Görevlisi gruplarının sıra ortalamaları incelendiğinde en yüksek ortalamaya doçentlerin

sahip olduğunu ve bunu da yardımcı doçentlerin ve profesörlerin izlediği görülmüştür. Bu durum doçentlerin ünvan elde etmede geçtikleri zorlu aşamalardan kaynaklanıyor olabilir.

Elde edilen bu bulgular çerçevesinde öne sürülecek öneriler şunlardır: Ölçek daha geniş bir katılımcı grubuna uygulanabilir. Akademisyenler için yapılan bu çalışma lisans ve lisansüstü öğrencilerine de uygulanarak sonuçlar incelenebilir. Bir meslek dalındaki bireylerin (örneğin öğretmenlerin ya da öğretmen adaylarının) genel öz-yeterlik düzeyleri hakkında çalışmalar yapılarak karşılaştırmalarda bulunulabilir. Son olarak bu çalışmalardan elde edilen bulguların öğretmen yetiştirme programına olan muhtemel yansımaları incelenebilir.

KAYNAKLAR

- Aypay, A. (2010). Genel Öz Yeterlik Ölçeği'nin (GÖYÖ) Türkçe'ye Uyarlama Çalışması *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 11 (2), 113-131.
- Bandura, A. (1977). *Social Learning Theory*. Albert Bandura (Ed), New Jersey: Prentice Hall
- Bandura, A. (1997). *Self-Efficacy: The exercise of control*. New York: Freeman.
- Büyüköztürk, Ş. (2011). *Sosyal Bilimler İçin Veri Analizi El Kitabı - İstatistik, Araştırma Deseni, Spss Uygulamaları ve Yorum* (15. Baskı). Ankara: Pegem Akademi
- Büyüköztürk, Ş., Çakmak K., E., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş. ve Demirel F. (2011). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri* (Genişletilmiş 12. Baskı). Ankara: Pegem Akademi
- Dorsan, H. *Akademik Personelin İş Doyum Düzeylerinin İncelenmesi (Kıbrıs – Yakın Doğu Üniversitesi Örneği)*, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Gaziantep Üniversitesi/Sosyal Bilimler Enstitüsü, Gaziantep.
- Ekici, G. (2008). Sınıf Yönetimi Dersinin Öğretmen Adaylarının Öğretmen Öz Yeterlik Algı Düzeyine Etkisi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi (H. U. Journal of Education)* 35: 98-110
- Frankel R. J., Wallen E. N. & Hyun, H. H. (2011). *How To Design And Evaluate Research In Education*. (8.Baskı). New York: McGraw-Hill.
- Luszczynska, A., Scholz, U. & Schwarzer R. (2005). The General Self-Efficacy Scale: Multicultural Validation Studies. *The Journal of Psychology*, 139 (5), 439-457
- Mirzeoğlu, N. Örgütsel Çatışma ve Yönetimi: Spor Eğitimi Veren Yükseköğretim Kurumlarında Bir Uygulama. *Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 3(2), 51-56
- Okutan, M. ve Kahveci, A. (2012). İlköğretim Okul Müdürlerinin Genel Öz Yeterlik İnançlarının Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi (Rize Örneği). *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 20 (1), 27-42
- Rimm, H. & Jerusalem, M. (1999). Adaptation and Validation Of An Estonian Version Of The General Self-Efficacy Scale (ESES). *Anxiety, Stress, and Coping (Anxiety Stress Coping)*, 12 (3), 329-345.
- Sağnak, M. (2005). İlköğretim Okullarında Görevli Yönetici ve Öğretmenlerin Örgütsel Etik İklim Türlerine İlişkin Algı ve Doyum Düzeyleri. *Eurasian Journal of Educational Research*, 20, 203-211
- Scherbaum, C.A., Cohen-Charash, Y. & Kern, M.J. (2006). Measuring General Self Efficacy: A Comparison Of Three Measures Using Item Response Theory. *Educational and Psychological Measurement*, 66 (6), 1047-1063.
- Scholz, U., Gutierrez- Dona, B., Sud, S. & Schwarzer, R. (2002). Is General Self Efficacy A Universal Construct? *European Journal of Psychological Assessment*, 18 (3), 242-251.

- Smith, S.A., Kass, S.J., Rotunda, R.J. & Schneider, S.K. (2006). If at first you don't succeed: Effects of failure on general and task-specific self-efficacy and performance. *North American Journal of Psychology*, 8 (1), 171-182.
- Tong, Y. and Shanggui, S. (2004). A Study on general self-efficacy and subjective well-being of low ses college students in a Chinese university. *College Students Journal*, 38 (4), 637-642.
- Yıldırım, F. ve İlhan, İ. Ö. (2010). Genel Özyeterlilik Ölçeği Türkçe Formunun Geçerlik ve Güvenilirlik Çalışması. *Türk Psikiyatri Dergisi*, 21 (4), 301-308